

KAPITOLA 1

Voda je ze všech živlů nejproměnlivější. To mi pověděl otec v den, kdy mě vzal na místo, které neexistuje. Ačkoli se v mnoha věcech mýlil, v tomhle měl pravdu a já tomu stále věřím. Voda řídí svůj pohyb podle měsíce a objímá zemi, nebojí se zhynout v ohni nebo žít ve vzduchu. Když člověk vstoupí do vody, cítí ji tak blízko jako vlastní kůži, ale pokud do ní silně udeří, voda se rozprskne. V dobách, kdy na světě bývaly ještě zimy, chladné a bílé zimy, do nichž se člověk balil, sklouzával a pak se vracel dovnitř ohřát, chodili lidé po hladině zkrystalizované vody a říkali jí led. Led jsem viděla, ale jen malé kousky vyrobené člověkem. Celý svůj život sním o tom, jaké by to bylo chodit po zamrzlém moři.

Spojencem vody je smrt. Nelze je od sebe oddělit a ani jedno nelze oddělit od nás, neboť z nich jsme koneckonců utvořeni – z proměnlivosti vody a z blízkosti smrti. Voda nemá začátek ani konec, ale smrt má obojí. Smrt je obojím. Někdy přichází smrt skrytá ve vodě a někdy voda smrt zažene, ale vždycky chodí spolu, po světě i v nás.

I tohle jsem se naučila od otce, ale myslím si, že bych se to byla naučila stejně.

Můžu si zvolit vlastní začátek.

Možná si zvolím i vlastní konec.

Začátek byl ten den, kdy mě otec vzal na místo, které neexistuje.

Uplynuly dva týdny ode dne, kdy jsem složila maturitu, povinnou pro všechny občany ve věku, kdy se z nich stávají dospělí. Zkoušku jsem zvládla, ale celou dobu bylo jasné, že namísto toho, abych odjela studovat do města, mě bude dál učit otec. Tuhle volbu jsem považovala za svou povinnost, takže to volba možná vůbec nebyla. Rodiče se ale zdáli spokojení, já sama jsem se necítila nešťastná a na ničem jiném mi tehdy nezáleželo.

Byli jsme na zahradě za čajovou chýší, kde jsem pomáhala otci rozvěšovat na kovový stojan prázdné měchy na vodu, aby proschly. Pár se mi jich ještě houपालo na ruce, ale větší na už visela na háčcích hrdlem dolů. Jejich stěnami matně prosvítalo sluneční světlo. Po vnitřní straně měchů pomalu stékaly kapky, až posléze skáply na trávník.

„Čajový mistr má ojediné pouto s vodou a se smrtí,“ pronesl otec a hledal přitom na jednom měchu trhliny. „Bez vody čaj není čajem a čajový mistr bez čaje není čajovým mistrem. Čajový mistr zasvětil svůj život službě druhým, ale sám se jako host účastní čajového obřadu jen jedinkrát v životě, a to když cítí, že se blíží smrt. Nařídí svému nástupci, aby přichystal poslední obřad, a když mistr dopije čaj, čeká sám v čajové chýši, až mu smrt vztáhne ruku na srdce a zastaví je.“

Otec odhodil měch na trávník, kde už jich pár leželo. Opravit měchy se nepodařilo vždycky, ale byly drahé, stejně jako všechno ostatní z kvalitního plastu, a tak se opravu zpravidla vyplatilo aspoň zkusit.

„Už se někdo někdy spletl?“ zeptala jsem se. „Že by se domníval, že smrt přichází, ačkoliv jeho čas ještě nenastal?“

„V našem rodu ne,“ odpověděl. „Slyšel jsem o mistrovi, který přikázal svému synovi nachystat poslední obřad, na konci obřadu ulehl v čajové chýši na zem a o dva dny později se vrátil domů. Služící ho měli za přízrak a jeden z nich dostal infarkt. Čajový mistr se zmýlil, smrt služebníka považoval za svou vlastní. Služebníka zpopelnili a mistr žil ještě dalších dvacet let. To se ale obvykle nestává.“

Ohnala jsem se po ovádovi, který mi usedl na ruku. Stihl uletět. Pásek ochranné kukly mě na čele tlačil a šimral, ale bylo mi jasné, že kdybych kuklu sundala, přilákalo by to spoustu hmyzu.

„Jak se pozná, že se blíží smrt?“ zeptala jsem se.

„To člověk ví. Tak jako ví, že někoho miluje, nebo jako když ve snu ví, že je mu někdo v místnosti i navzdory cizí tváři povědomý.“ Otec si ode mě vzal poslední měchy. „Dopředu na verandu pro dvě lucerny a naplň je.“

Podivila jsem se, na co potřebuje lucerny, protože byl teprve podvečer a slunce se v tomhle ročním období v noci za obzor ani nezanoří. Obešla jsem čajovou chýši a zpod lavice vzala dvě lucerny. V jedné zůstala na dně ztuhlá světluška. Vyklepla jsem ji do angreštových keříků. V angreštech se světluškám daří nejlépe, a tak jsem třásla větvičkami nad otevřenými lucernami tak dlouho, až jsem v každé měla hrst rozespale lezoucích broučků. Zaklopila jsem víčka a odnesla lucerny otci.

Otec si přehodil přes rameno prázdný měch na vodu. Výraz jeho tváře se skrýval za ochrannou kuklou. Podala jsem obě lucerny otci, ale vzal si jen jednu.

„Norio, přišel čas, abych ti něco ukázal,“ řekl mi. „Pojď se mnou.“

Přešli jsme přes vyschlou bažinu za domem až k úpatí hory a pak jsme se vydali po svahu nahoru. Cesta nebyla dlouhá, ale zpocené vlasy se mi lepily na kůži. Když jsme vystoupali do výšky, kde začínalo kamenné pole, stáhla jsem si ochrannou kuklu z hlavy. Vítr nahoře foukal silněji, takže ovádů a komárů tady létalo mnohem méně než kolem domu.

Nebe bylo jasné a nehybné. Slunce pálilo na kůži. Otec se zastavil, možná aby zvažil, kudy půjdeme. Otočila jsem se a pohlédla zpátky. Dole se rýsoval dům čajového mistra se zahradou, blýskavý ostrůvek zeleně ve vybledlé krajině sežehnuté trávy a holých kamenů. Vesnické domky byly rozestry po údolí, na jehož protější straně se vypínal kopec Alvinvaara. Daleko za jeho svahy, v místech, kde se nacházely zavlažované oblasti, se temněl pruh zeleného smrkového lesa. O něco dál stejným směrem leželo moře, ale to odsud nebylo vidět ani za nejjasnějšího počasí. V opačném směru se rozkládal porost Mrtvého lesa, pomalu usychající houšť holých kmenů. Ještě v dobách mého dětství tam rostlo několik břízek, které mi nesahaly ani po pás, a jednou jsem tam dokonce nasbírala celou hrst brusinek.

Otec se vydal po pěšince podél kamenného pole. Na téhle straně hory byl svah plný jeskyní. Jako malá jsem si tu často hrávala. Pořád vzpomínám, jak mě tady matka jednou našla, když jsme si se Sanjou a pár dalšími dětmi hrály na horské skřítky. Odtáhla mě za ruku až domů a vynadala

otci, že na mě nedával pozor. Celý měsíc jsem si pak s dětmi z vesnice nesměla hrát. Ale i potom, kdykoli matka odešla na služební cestu, jsme se já a Sanja tajně odkradly k jeskyním a hrály jsme si na objevitele a dobrodruhy a tajné agenty Nového Čchieny ve středomořské pustině. Jeskyní byly desítky, ne-li stovky, a my jsme v nich prozkoumávaly všechno, co podle nás mělo nějaký význam. Hledaly jsme tajné chodby a ukryté poklady, o jakých se psávalo ve starých knížkách nebo vyprávělo v komunikátorech, ale nikdy jsme nenašly nic jiného než suché, hrubé kameny.

Otec se zastavil před ústím jeskyně, které svým tvarem připomínala kočičí hlavu, a beze slova jím prolezl. Otvor byl nízký. Kolena se mi dřela přes tenkou látku kalhot o skálu a protáhnout se s kuklou a lucernou dovnitř vůbec nebylo snadné. Vzduch v jeskyni byl chladný a nehybný. Světlušky v šeru zahořely nažloutlým světlem a lucerny se matně rozzářily.

Tu jeskyni jsem poznala. Jednou kdysi v létě jsme se kvůli ní se Sanjou pohádaly. Ona tu chtěla udělat ústřední velitelství Velevýznamného spolku novočchienských objevitelů, ale podle mě byla jeskyně zbytečně velká a vzadu se prudce svažovala. A na zdárné pašování proviantu mi přišla příliš daleko od domova. Nakonec jsme vybraly menší jeskyni blíž k našemu domu.

Otec se plazil k zadní části jeskyně. Dívala jsem se, jak se zastavil a zatlačil na stěnu – tak to z mého pohledu vypadalo –, a viděla pohyb jeho ruky. Skála nad ním tlumeně zapraskala a otevřela se v ní tmavá průrva. Jeskyně byla v tom místě tak nízká, že když se otec posadil, měl hlavu až ve výši

otvoru. Protáhl se jím i s lucernou v ruce. Pak jsem uviděla, jak na mě z druhé strany otvoru hledí jeho obličej.

„Jdeš?“ zeptal se.

Prolezla jsem jeskyní až k zadní stěně a prozkoumala ji v místě, kde otec nějak otevřel poklop. V mihotavém světle lucerny jsem viděla jen hrubou skálu, ale pak jsem prsty nahmatala úzký římsovitý útvar, za nímž se nacházela široká puklina a v ní tajná páka. Puklina byla díky tvaru skály téměř neviditelná.

„Jak tohle všechno funguje, ti vysvětlím později,“ řekl otec. „Teď pojď dál.“

Protáhla jsem se otvorem za ním.

Nad jeskyní se nacházela druhá jeskyně, nebo přesněji tunel, který jako by klesal přímo do nitra hory. Na stropě tunelu trčela nad vstupním průlezem kovová trubka a vedle ní velký hák. Neměla jsem ani tušení, k čemu mohou sloužit. Ve stěně byly dvě páky a za jednu z nich otec zatáhl. Kamenný poklop se uzavřel. Záře luceren v naprosté tmě tunelu zřetelně zesílila. Otec si sundal kuklu proti hmyzu a spolu s měchem ji odložil na podlahu.

„Kuklu můžeš nechat tady,“ pronesl. „Dál ji potřebovat nebudeš.“

Chodba se svažovala do nitra hory. Povšimla jsem si, že podél stěny vede kovová trubka. Chodba nebyla tak vysoká, abych mohla jít zpříma a také otec místy zavadil hlavou o strop. Skála pod nohama byla překvapivě hladká. V záhybech zad otcova kabátu se drželo světlo mé lucerny a v prohlubních stěn se držela tma. Naslouchala jsem tichu země kolem nás, odlišnému od toho na povrchu. Bylo ne-

proniknutelnější, nehybnější. Postupně jsem z jeho středu začala rozlišovat stále silící zvuk, který mi připadal povědomý, a přesto neznámý. Nikdy dřív jsem ten zvuk neslyšela proudit volně, jen vlastní vahou a o své vůli. Připomínal bubnování deště do oken, nebo jako když se po koupání vylévá voda z kádě pod borovici, ale tenhle zvuk nezněl krotce ani stísněně, nezněl jako uvězněný v železech, které pro něj člověk vykoval. Tenhle zvuk mě obklíčil a vtahoval hlouběji, až byl tak blízko jako stěny, tak blízko jako tma.

Otec se zastavil a ve světle luceren jsem spatřila, že jsme dorazili k průlezu, který propojoval chodbu s další jeskyní. Hukot zesílil. Otec se otočil a podíval se na mě. Na jeho tváři se jako na hladině vody třepotala záře světlušek a za ním zpívala temnota. Čekala jsem, že něco řekne, ale on se jen otočil zpátky a protáhl se průlezem. Následovala jsem ho.

Snažila jsem se dívat dopředu, ale světlo luceren nedosáhlo daleko. Tma nás vítala hřmotem. Zvuk připomínal šum vroucí vody na čaj na dně kotlíku, ale o mnohem větší síle, jako když voda začne vřít najednou v tisících nebo desetitisících kotlících, a čajový mistr v tom okamžiku ví, že je na čase odstavit ji z ohně, jinak se voda nenávratně vypaří. Na obličejí jsem cítila cosi chladného a vlhkého. Pak jsme sešli pár schodů, světlo světlušek konečně dopadlo na místo, odkud vycházel onen zvuk, a já poprvé spatřila skrytý pramen.

Voda tryskala ze skály v třpytivých stružkách, sprškách a jiskřivých potůčcích, které se slévaly do mohutných vodních stěn a čeřily hladinu tůňky na dně jeskyně. Voda stříkala, oblávala kameny, kroutila se a proplétala, pěnila

a tančila a znovu se rozplétala. Hladina se celá chvěla. Z tůňky zurčel tenoučký potůček a ztrácel se ve skále pod kamenitým výčnělkem, na který jsme přišli od průřezu. Na skalní stěně nad hladinou jsem zahlédla něco, co vypadalo jako bílá skvrna, a o kousek dál na stěně páku. Otec mě postrčil dopředu k tůňce.

„Ochutnej,“ vybídl mě.

Strčila jsem do vody prst a ucítila její sílu. Pohybovala se proti mé ruce jako dech, jako zvíře, jako kůže jiného člověka. Voda byla studená, daleko studenější než cokoli, co jsem znala. Opatrně jsem prsty olízla, neboť mě odmala učili, abych nikdy nepila vodu, kterou nejdřív neochutnám.

„Je sladká,“ řekla jsem.

Otec se usmíval a světlo luceren se mu nahromadilo v záhybech tváře, ale pak se mu úsměv pomalu vytratil.

„Je ti sedmnáct, jsi plnoletá a dostatečně stará na to, abys pochopila, co se ti chystám říct,“ pravil. „Tohle místo neexistuje. Tenhle pramen již dávno vyschl. Tak se to traduje a věří tomu i ti, kteří znají jiné příběhy, podle nichž pramen z nitra hory kdysi dával vodu celé vesnici. Pamatuj si to. Tenhle pramen neexistuje.“

„Budu si to pamatovat,“ odpověděla jsem, ale až později jsem pochopila, jaký slib jsem dala. Ticho není prázdné či nehmotné a není jím třeba spoutávat něco neškodného. Obvykle střeží síly, jež mají moc všechno zničit.

Vrátili jsme se chodbou zpátky. U vstupního otvoru vzal otec měch, který tam zanechal, a zavěsil ho na hák ve stropě. Zkontroloval, zda je hrdlo měchu otevřené, a zatáhl

za páku ve stěně tunelu. Zaslechla jsem elektrizující zvuk, stejný jako vydává chladnička v kuchyni, a ještě jakési zadunění jakoby uvězněné v kovu. Za okamžik vytryskla ze stropu rovnou do měchu silným proudem voda.

„Tohle všechno jsi vyrobil ty?“ zeptala jsem se otce. „Nebo máma? To navrhla ona? Postavili jste to spolu?“

„Nikdo s jistotou neví, kdo to tu postavil. Ale čajoví mistři se vždycky domnívali, že to byl někdo z nich, možná ten první, který se tady usadil ještě dřív, než zmizely zimy a začaly války. Teď si to pamatuje už jen voda.“

Zatáhl za obě páky. Proud vody zpomalil a ustal a poklop se znovu otevřel.

„Běž první,“ pobídl mě otec.

Spustila jsem se otvorem dolů. Otec pevně uzavřel měch a opatrně mi ho podal dolů do jeskyně, kde jsem ho převzala. Zavřeli jsme poklop a jeskyně opět vypadala jen jako obyčejná jeskyně bez jakéhokoli tajemství.

Svit světlušek na denním světle rychle pobledl. Přišli jsme na zahradu u našeho domu a matka zvedla pohled od těžké knížky, z níž si pod látkovým přístřeškem dělala výpisky. Otec mi podal svou lucernu. S měchem plným vody přes rameno krácel k čajové chýši a na kamenech chodníčku se třepotaly stíny listů. Vydala jsem se za otcem, ale on namítl: „Teď ne.“

Zůstala jsem stát s jednou lucernou v každé ruce a naslouchala, jak světlušky narážejí do skel luceren vyhrátých sluncem. Až když matka promluvila, uvědomila jsem si, že bych měla lucerny otevřít.

„Zase ses na sluníčku spálila,“ řekla. „Kde jste s tátou byli?“ Světlušky vylétly z luceren a zmizely v keřících.

„Na místě, které neexistuje,“ odpověděla jsem, podívala jsem se přitom na matku a pochopila, že ona ví, kde jsme byli, a že už tam byla taky.

Matka nic neřekla, tehdy ne, ale z tváře se jí vytratil klid.

Když jsem pozdě večer ležela ve svém pokoji pod moskytiérou a pozorovala oranžové světlo nočního slunce v korunách borovic, slyšela jsem ji, jak si dlouho povídá s otcem v kuchyni. Nerozuměla jsem, co říkají, ale přesto jsem z jejich slov cítila ponurý řezavý tón, jenž se mi vkradl až do snů.